

3545

281.6

u - 51

1913

108

6108 108

Դ. ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

ԱՄԵՐԻԿԱՅԱՅ Ա.ԶԳ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ԼԻԱԶՈՐ ՊԱՏՈՒԻՐԱԿ

ԳԵՐ. Տ. ԳԷՈՐԳ ԱՐԲԵՊ. ԻԻԹԻԻՃԵԱՆԻ :

20—21 Սեպտ. 1913, Ուստր, Մէսս.

ՊՈՍՏՈՆ

ԼԻԿԻԱ ՏՊԱՐԱՆ

1913

2010

281.6

Ա-51

6050

Դ. ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

30344-42

281.6
Ա-51

— 5 —

Դ. ԳՈՒՄԱՐՈՒՄ

ԱՄԵՐԻԿԱԶԱՅ ԱԶԴ. ԵՐԵՍՓՈԽԱՆԱՆ ԺՈՂՈՎԻ

ՆԱԽԱԳԱՀՈՒԹԵԱՄԲ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԱԿԱՆ ԺԱՄԱՆԱԿԱՒՈՐ ԼԻԱԶՈՐ ՊԱՏ-
ՈՒԻՐԱԿ ԳԵՐ. Տ. ԴԵՈՐԴ ԱՐԲԵՊ. ԻԽԹԻՃԵԱՆԻ

20-21 Սեպտ. 1913

Ա. ՆԻՍՏ

Ժողովը բացուեցաւ կէսօրէ վերջ (20 Սեպտ.)
Ժամը 2.30ին, Նախագահ Սրբազանին աղօթքովը,
և ներկայութեամբ 16 երեւոյթ խաններու, օրա-
կարգ ունենալով.

1. — Ընթերցում նախորդ նիստի արձանագ-
րութեան:
2. — Վաւերացում նորընտիր երեսփոխաններու:
3. — Ընտրութիւն Առաջնորդի:
4. — Վարչութեան հրաժարականի խնդիր:
5. — Առաջնորդական պիւտճէ:
6. — Վերաքննութիւն Ամերիկայայ Սահմա-
նադրութեան:
7. — Գաղթային հարց:

ՊՈՍՏՈՆ

ԿԻԼԻԿԻԱ ՏՊԱՐԱՆ

16-5

(7920-56)

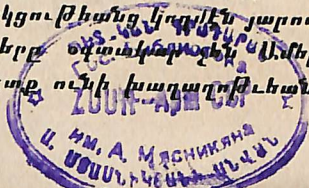

13038-58

ԵԶՄ. ՊԱՏ. ՄԱՏԵՆԱԴՐԱՆ
ԳԼԽ. ԳՐԱԴԱՐԱՆ
N

Նախագահ Սր. — Ինչպէս գիտէք Վեհ. Հայ-
րապետը մեզի պաշտոն յանձնեց զալ Ամերիկա,
կարգադրելու վիճակային գործերը, քննելու բողոք-
ները, և ի դէպս անհրաժեշտութեան լուծելով ժողով-
ները, նորերը ընտրելու։ Ես հարկ չ'տեսայ լու-
ծելու Երեսփ. Ժողովը, որովհետեւ յետ քննութեան
տեսայ, թէ ընտրութիւնները օրինաւորապէս կա-
տարուած էին։ Հետեւաբար հրահանգներ տուինք
այս դուժարութիւն համար, յանձնարարելով պա-
կասեալ հրեասփոխաններու տեղ նորերու ընտրու-
թիւնը։ Երբ գործերը օրինաւորութեամբ յառաջ
երթալ սկսած էին, Նիւ Եորքի Հոգաբարձութիւնը
իր պաշտօնական գրութեամբ կը պնդէր մեզ լուծել
Երեսփ. Ժողովը։ Յորդորեցինք որ ետ կենան ի-
րենց անհիմն ու ապօրէն պահանջումէն, և իրենց
հրեասփոխաններուն ընտրութիւնը հատարեն։ Նախ
անպաշտօն նամակ մը գրեցի Հոգաբարձութեան ան-
գամներէն մէկուն, և ցոյց տուի իրենց պահան-
ջումներուն ապօրինութիւնը։ Յետոյ Հոգաբար-
ձութեան Ատենապետին հետ տեսակցեցայ, որ հա-
մուտած և գոհունակութեամբ մեկնեցաւ ինէ.
բայց բողոքը շարունակեցին։ Կը ցաւիմ ըսելու,
թէ բողոքը իր պարզ, համեստ և օրինաւոր վիճա-
կին մէջ չ'մնաց. սպառնալիքի սկսան, իր նախա-
ձեռնութեամբ գումարուած միթինկով, Ամերիկա-
հայ Ժողովուրդին մէջ խռովութիւններ յարուցանե-
լու, և մենք լուծելով թէ Նիւ Եորքի Հոգաբար-
ձութեան և կուսակցութեանց կողմէն յարուցուելիք
այդ խռովութիւնները օգտակար չ'են, Ամերիկահայ
գաղութին, որ պէտք ունի խաղաղութեան և սի-

րոյ, հիմնուելով մեր լիազորողութեան և Ամերիկա-
հայ Սահմանադրութեան 12րդ յօդուածին վրայ առ-
ժամաբար դադարեցուցինք Նիւ Եորքի Հոգաբարձու-
թիւնը, վերջնական կարգադրութիւնը թողլով Ժո-
ղովիդ։ Թուղթերը մէջտեղն են. քննեցէք, լուրջ
վիճաբանութեամբ, և իբրեւ խաղաղութեան և օ-
րէնքի մարդեր, քանի որ ես եկած եմ Կաթողիկո-
սական Օրհնութիւնը բերելով ձեզի հետ աշխատե-
լու։ Շնորհակալ եմ ձերէ որ եկաք օժանդակելու
ինծի։ Ուստի նախ դիւանը ընտրեցէք, որ գոր-
ծերու սկսինք։

Երեսփ. Ժողովի կը ժամանակդէին հետեւեալ թե-
մերը իրենց պատգամաւորներով.

ՈՒՍԸՐ

Հովիւ՝ Տ. Արսէն Մ. Վրդ. Վեհունի։
Կիրակոս Սարգիսեան։
Յակոբ Երէցեան։
Նշան Յովսէփեան։
Գրիգոր Մարգարեան։

ՊՈՍՏՈՆ

Հովիւ՝ Տ. Մուշեղ Արքեպ. Սերոբեան։
Տր. Փառնակ Ա. Ազամեան։
Վահան Քիւրքեան։
Գէորգ Սրապեան։

ԼՕՐԷՆՍ

Աւետիս Յակոբճանեան։

ՓՐՈՎԻՏԷՆՍ

Հովիւ (չ'ունի)։

Աւետիս Տէրոյենց:

Նիկողոս Խաճանեան:

Գէորգ Տ. Մաղաքեան (Բաղակայ):

ՈՒԷՍԹ ՀՈՊՈՒՔԸՆ

Հովիւ Տ. Մարտիկ Բհնյ. Սահակեան:

Կարապետ Չանգալեան:

Մկրտիչ Գալայճեան:

Հայկ Սմարեան:

ԹՐՈՅ

Հովիւ՝ Տ. Տրիփոն Վրդ. Պիծակեան:

(աշխարհական երեսփոխան չէր ընտրուած):

ՖԻԼԱՏԷԼՖԻՍ.

Հովիւ՝ (չ'ունի):

Նաղարէթ Կիւմիւշկէրտանեան:

ՈՒԷՍԹ ՓՈՒԼՍԷՆ

Հովիւ՝ Տ. Դաւիթ Բհնյ. Տ. Աւետիսեան:

(Աշխարհական Պատգամաւոր չ'ունի):

ԼՕՍ ԱՆՃԷԼԷՍ

Հովիւի Փոխանորդ՝ Տ. Յակոբ Բհնյ. Բարեւ-
ջանեան:

Մաղաք Պէրպէրեան:

ՖԱԻԼԸՐ

Հովիւ՝ (չ'ունի):

Գեղամ Միքրոյեան:

ՖՐԷՋՆՕ

Հովիւ՝ Տ. Վարդան Մ. Վրդ. Գասպարեան:

(Բաղակայ՝ հեռաւորութեան պատճառաւ):

Մաղաք Պէրպէրեան:

Գէորգ Թովմաճանեան:

Ներկայ Երեսփոխանները Ներկայութեան տո-
ժարին մէջ սոսորաչոսած ըլլալով՝ հետարկուեցաւ
Դիւանի կազմութեան, և քուէից մեծամասնու-
թեամբ ընտրուեցան:

Տր. Փ. Ա. Ադամեան Ա. Ատենապետ

Կարապետ Չանգալեան Բ. »

Աւետիս Տէրոյեան Ա. Ատենադպիր

Հայկ Սմարեան Բ. » է

Սոյն ընտրութիւնէն վերջ ժողովը նախորդ
նիստի ատենագրութեան ընթերցումը միւս օր-
ուան նիստին յետաձգելով, զրադեցաւ նորընտիր
երեսփոխաններու վաւերացման գործով:

Պատժոնի Թեմին երկու երեսփոխաններէ մին՝
Պրն. Յովնան Դանիէլեան հրաժարած ըլլալով, նո-
րին ընտրութեան հրահանգ արուած էր, և բոլորն
հետեւ Պատոնի եկեղեցւոյ անդամները շատցած
էին, թիմական ժողովը ըստ օրինի երկու նոր
երեսփոխաններ ալ ընտրած էր յանձին վահան
Քիւրքճեանի և Գէորգ Սրապեանի: Տեղեկագրին
ընթերցումէն յետոյ ընտրութիւնը օրինաւոր գըտ-
նելով վաւերացուց, նմանապէս վաւերացուեցան
Ֆիլատիֆիոյ և Լօս Անճէլըսի երեսփոխաններուն
ընտրութիւնները, և ժողովը միաձայնութեամբ ո-
րոշեց, որ Պրն. Մաղաք Պէրպէրեան Ֆրէզիոյի և
Լօս Անճէլըսի երկու ձայներն ալ պահէ իր վրայ:

Յետոյ ի գիմաց հրաժարեալ Կեդր. Վարչու-
թեան, Տ. Մուշեղ Արքեպիսկոպոս Սերորեան Ե-
րեսփոխանական ժողովի չմասնակցող թեմերու մա-

սին տեղեկութիւններ տուաւ Հոս համառօտիւ կը գնենք արուած բացատրութիւնները,

1.— Նիւ Եօրքի Թեմի մասին արդէն պէտք եղած բացատրութիւնը տուաւ Նախագահ Սրբազանը.

2.— Թրոյ նախ մերժեց Նիւ Եօրքի Հոգաբարձութեան ընտանացուցիչ թեղադրութիւնը, և հաճութիւն յայտնեց ժողովիս մասնակցելու: Յետոյ նոյն Հոգաբարձութեան ատժամեայ զաղբեցումին դէմ բողոքելով երեսփոխան չ'ղրկեց:

3.— Առաջնորդական վեց թեմեր ունէինք. Լին, Լովէլ, Նիւթըն Էփըլ Ֆոլս, Փօրթլէնտ, Ռիչմոնտ, Եղէմ: Թէպէտ ըստ Ամերիկայի Սահմանադրութեան 39րդ յօդուածի Տնտեսական ժողովին կ'իյնար սոյն թեմերու երեսփոխաններուն ընտրութիւնը, բայց այս վերջինը կամաւորապէս հրաժարեցաւ իր իրաւունքէն, և տեղուոյն Հոգաբարձութիւններուն յանձնարարեց երեսփոխանի ընտրութեան կատարել: Լին պատասխանեց թէ չկրնար երեսփոխան զրկել զրամ չունենալուն համար, իսկ մնացեալները չ'պատասխանեցին, կելեի թեմական կաղմակերպութեան չգոյութեան համար: Լովէլ թէպէտ ամէն ձիգ ըրաւ մասնակցելու բայց իր երեսփոխանը չկրցաւ հասցնել:

4.— Շիքակօի Հոգաբարձութիւնը ապօրէն կերպով ընտրուած ըլլալով կեղծ. վարչութիւնը լուծեց և նոր ընտրութեան հրահանգ տուաւ: Վերջին պահուն Շիքակօն հասած հեռագիր մը կըսէ, թէ ժամանակը ուշ ըլլալուն պիտի չկրնայ կազմակերպուիլ, և երեսփոխանի ընտրութիւն կատարել:

Շիքակօի Թեմը կաղմակերպուած չ'ըլլալուն համար է, որ Ուէսթ Փուլմէն երեսփոխան չ'ունենար, որովհետեւ ինքը Շիքակօի թեմին մասը կը կազմէ:

Հրաժարեալ կեղծ. վարչութեան ատենապետին կողմէն արուած սոյն բացատրութիւնները գոհացուցիչ համարուեցան:

Լօս Անճէլըսի թեմ. Հովիւ Տ. Թէոդորոս Քէյ. Իսահակեան իր ձօնը տուած էր Տ. Արսէն Ծ. Վրդ. Վեհունիի, և որովհետեւ ինքը Ուստրի Հովութեան ձայնը ունէր արդէն, Տ. Թէոդորոսի ձայնը տուաւ Տ. Յակոբ Քէյ. Բարեջանեանի, և այս կարգադրութիւնը ընտրուեցաւ երեսփոխանական ժողովէն:

Մէկ ժամ դադարէ յետոյ ժողովը վերսկսաւ ժամը 8ին, և զբաղեցաւ ընթերցումովը թղթակցութեանց, որոնց մէջ կային Նիւ Եօրքի Հոգաբարձութեան բոլորքը, և Պոստոնի ինն աղագնոց մէկ յիշատակագիրը, իր յարակից պաշտօնադրերով:

Երկար ատեն Նիւ Եօրքի Հոգաբարձութեան ընթացքի և լիազօր Պատուիրակ Սրբազանին ըրած տնօրէնութեանը մասին թիրուղէմ կարծեսց փոփոխութենէ յետոյ, Երեմի. Ժողովը դատաւարտեց Նիւ Եօրքի Հոգաբարձութիւնը իր ընտրատ և պառակտիչ ընթացքին համար, հաւանութիւն յայտնեց իր նախագահին ըրած կանխանոց կարգադրութեանը ի մասին Նիւ Եօրքի Հոգաբարձութեան, և միաձայնութեամբ նոյն Հոգաբարձութեան վերջնական լուծումը վճռեց, և նորին ընտրութեան խնդիրը յանձնեց Ուէսթ Հոպքընի և Ֆիլատելֆիոյ Պատ.

Հոգարարձութեանց:

Կարգացուեցաւ Պոստոնի ինն ազգայնոց բողոք-
-յիշատակագիրը, որուն ստորագրողները հիմնուե-
-լով Ամերիկայ Սահմանադրութեան 8 և 32րդ
յոգութենքներուն վրայ, կը պնդէին, թէ այս Երես-
փոխանական Ժողովը անվաւեր է, և անոր գու-
մարումը ապօրէն, թէ՛ եթէ իսկ ապօրէն չ'ըլլայ,
պէտք չէ որ անոր վրայ նոր անդամներ աւելցուած
ըլլային:

Այս առթիւ կարգացուեցաւ Պոսթոնի Թեմի
Հոգեւոր Հովիւ Գեր. Տ. Մուշեղ Արքեպիսկոպոս
Սերոբեանի մէկ պաշտօնագիրը. որով կը յայտնէր,
թէ հակառակ Պատուիրակ Սրբազանին գրաւոր հը-
րահանգին չէր կրնար այդ անհատական բողոքը
Հոգարարութեան և Թեմական Ժողովի պաշտօնա-
կան սեղանին վրայ դնել, ո՛չ միայն անոր համար
որ բողոքողները իրենք իսկ խնդրած են իրմէ,
իրենց գիրը նոյնութեամբ վերադարձնել Ինթեր-
եան Սրբազանի, այլ և անո՛ր համար, որ Թեմա-
կան Ժողովը լսած ըլլալով բողոքող-ընկերներէ
այս գրին պարունակութիւնը, անհատական խնդիր
նկատած է զայն, և Երեսփ. Ժողովի օրինաւորու-
թիւնը ճանչնալով որոշած է մասնակցիլ նիստե-
րուն, և երկու նոր երեսփոխաններ ընտրած, ո-
րոնցմէ մին Վահան Քիւրքճեան, բողոքագիրը ստո-
րագրողներէն մին. և իր կողմէ երեսփոխանի պաշ-
տօնը ընդունիլը պաշտօնական հերքումն է իր
ըրած բողոքին:

Այս միևնոյն իմաստով գրած է նաև անպաշ-
տոն կերպով, Պոսթոնի կեղը. Հոգարարձութեան

անդամից մեծամասնութիւնը, յաւելլով միևնոյն
ժամանակ, թէ Երեսփ. Ժողովի օրինաւորութեան
մասին իրեն պէ՛տք չէ խորհիլ Պոսթոնի Ազգ. Եկեղեց-
ուայ անդամներուն ստուար մեծամասնութիւնը:

Սոյն նամակներու ընթերցումէն վերջ Պրն.
Վահան Քիւրքճեան խօսեցաւ. ուրիշներ մատնանը-
չեղին իր հակասական ընթացքը, և վիճարարու-
թիւնը յետաձգուեցան վաղուան նիստին:

Կարգացուեցան Վեհ. Հայրապետի Դիւանական
պաշտօնագրերը, ուղղեալ առ Լիազօր Պատուիրակ
Հայրն, և առ Ամերիկայի Կեղը. Վարչութիւնն,
որոնք ունկնդրուեցան պատկառանք, և յոսնկայս
մաղթանք կատարուեցաւ Ն. Ս. Օծութեան կենաց
երկարութեան համար:

Յետոյ Առաջնորդական Պիտճէն պատրաստե-
լու համար Յանձնախումբ մը ընտրուեցաւ հետե-
եալ երեսփոխաններէն. Տիարը Ն. Կիւմիւշէկերտան,
Կ. Կ. Չանգալեան, Ն. իջմանեան, Ա. Տէրոյիկեց
և Ա. Յակոբճանեան: Ժողովը փակուեցաւ ժամը
11ին, և որոշուեցաւ Ժողովի նիստը բանալ յաջորդ
ւօաւօս ժամը 9ին:

Բ. ՆիՍՏ

21 Սեպտ. 913

Առաւօտեան ժամը 9ին 24 երեսփոխաններու
ներկայութեամբ, և Նախագահ Սրբազանին ազօթ-
քով Ժողովին նիստը բացուեցաւ:

Պրն. Մաղաք Պէրպէրեան կարգաց Երեսփ. Ժո-
ղովի նախորդ գումարման արձանագրութիւնը, որ

աւանց դիտողութեան վաւերացուցաւ նոյնութեամբ:

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՐԲ.— Ինչպէս արդէն պաշտօնապէս ձեզի զընկուած Օրակարգէն տեսաք, Կեդր. Վարչութիւնը հրաժարական տուած է մեզ: Որպէսզի մենք առանց օգնականի չ'մնայինք, մեր գործառնութեանց ընկեր ունենալու համար զիրենք, խնդրեցինք իրենցմէ որպէսզի շարունակեն իրենց պաշտօնը, մինչև ժողովի գումարումը Պիտի թելադրէի, որ Կեդր. Վարչութեան ընտրութիւնը նախադասուէր առաջնորդական ընտրութեան գործին:

ՁԱՅՆԵՐ.— Ինչո՞ւ կը հրաժարին, թող շարունակեն գործերնին, ինչո՞ւ անպատճառ նոր ընտրութիւն կատարենք:

ՄՈՒՇԵՂ ԱՐՔԵՊ.— Կեդր. Վարչութիւնը գիտակից իր գործին, և Խւթիւճեան Սրբազանի յանձնուած պաշտօնին կարեւորութեանը, առաջին օրէն ուղեց որ Կաթ. Լիազօր Պատուիրակը ազատ ըլլայ ո՛ր է կաշկանդումէ: Որովհետև Ամերիկահայ Գաղութին մէջ տարօրինակ մտայնութիւններ գոյութիւն ունին, մենք մեր անձն ու պաշտօնը ո՛ր է կասկածէ վեր բռնելու, և Պատուիրակ Սրբազանին առջև գործունէութեան ճաժքան բաց թողլու համար մեր հրաժարականը տունք Նորին Սրբազնութեան: Եւ եթէ հրաժարելէս վերջ շարունակեցինք մեր առժամայ պաշտօնը, ատիկա ըրինք միմայն Նորին Սրբազնութեան խնդրանքին վրայ, և իրեն օժանդակելու մտադրութեամբ կը կարծեմ, թէ ամէն պարկեշտ և կարգապահ պաշտօնէ-

ութիւն այսպէս պիտի վարուէր: Հիմա իմ ընկերներուս կողմէն ալ կուգամ յայտարարելու, թէ մեր հրաժարականը հաւաքական է և վերջնական:

Ն. ԿԻՒՄԻՇԿԵՐԱՆ. Թող կարգացուի Կեդր. Վարչութեան հրաժարականը, լսել կուզենք զայն:

ՄԱՂԱՔ ՊԵՐՊԵՐԵԱՆ.— մեր հրաժարականը բերանացի տուած ենք Պատուիրակ Սրբազանին, և արձանագրուած է իր նախագահութեամբ գումարւած Կեդր. Վարչութեան արձանագրութեան մէջ: (Ու կարդաց արձանագրութիւնը):

Ա. ՏԵՐԱՅԵՆԵ.— Քանի որ Երեսփ. Ժողովիս ուղղուած հրաժարագիր չ'կայ, ժողովս չկրնար այդ խնդիրը նկատողութեան առնուլ:

Անմիջապէս Տ. Մուշեղ Արքեպ. Սերոբեան զրեց Կեդր. Վարչութեան հրաժարագիրը, զոր ստորագրեցին անդամները, և ներկայացողին Երեսփ. Ժողովի Դիւանին: Ատենա պետը կարդաց զայն:

Ա. ՅԱԿՈԲՃԱՆԵԱՆ.— Ես կ'առաջարկեմ, որ հրաժարականը մերժուի, և հրաւիրուի Կեդր. Վարչութիւնը, իր չըջանը լրացնել:

Որովհետև Վարչութեան անդամները կը պլնգէին հրաժարականին վրայ, Երեսփ. Ժողովը շնորհակալութիւն յայտնեց Կեդր. Վարչութեան ուղղամիտ և օրինաւոր գործունէութեան մասին, և նոր ընտրութեան եռապատիկ ցանկը պատրաստելու համար կազմեց յանձնախումբ մը հետեւեալներէն. Գեոր. Տ. Մուշեղ Արքեպ. Սերոբեան Տիարը, Մ. Գալաթեան, Վ. Սարգիսեան, Ն. Խաչմանեան:

Ժողովը իրեն ներկայացուած եռապատիկ ցան-

կին վրայէն կատարեց իր ընտրութիւնը Կեդր. Վարչութեան Տնտեսական Խորհուրդին, որուն ան-
դամացութեան հրաւիրուեցան

Մսլսք Պէրզէրեան	21	քուէով
Տր. Փառնակ Աղամեան	16	»
Գեղամ Միքրոյեան	13	»
Գէորգ Սրապեան	13	»
Նիկողոս Խաչմանեան	10	»

Սոյն ընտրութիւնէն վերջ Նախագահ Սրբազանը պահպանելով որոնց ընտրուած անդամները, և վա-
հերացուց անոնց ընտրութիւնը:

Յետոյ Մուշեղ Արքեպիսկոպոս ներկայացուց Ամերիկահայ Թեմըն մէջ պաշտօնի վրայ գտնուող եկզդեցականներու անունները, յայտնելով թէ հա-
կառաջ աշխարհական արժանաւոր ընտրելիներու առատութեանը, Կրօն. Ժողովոյ ընտրութեան հա-
մար եռապատիկ ցանկ կազմելու անհնարութեան մ.ջ կը գտնուինք, քանի որ Ամերիկահայ Թեմը այդ մասին չափազանց ազգատ է. ինչ որ ունինք կրնանք անոնց անունը կարգալ տախտակին վրայ: Ահա պաշտօնի վրայ գտնուող եկզդեցականներուն անուններու ցանկը.

Տ. Մուշեղ Արքեպ. Սերոբեան	(Պոստոն)
Տ. Արսէն Ծ. Վրդ. Վեհունի	(Ուստր)
Տ. Վարդան Ծ. Վրդ. Գառպարեան	(Ֆրէզնօ)
Տ. Տրիփոն Վրդ. Պիծակեան	(Թրոյ)
Տ. Թէոդորոս Քհչ. Իսահակեան	(Լօս Անճէլըս)
Տ. Դաւիթ Քհչ. Տ Աւետիսեան	(Վ. Փուլմէն)
Տ. Մեսրոպ Քհչ. Սահակեան	(Վ. Հոպորըն)
Տ. Մատթէոս Քհչ. Մանիկեան	(Նիւ Եորք)

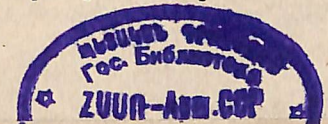
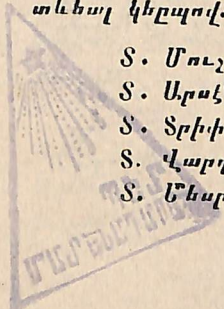
Ն. ԿԻԻՄԻԻՇԿԻՐՏՆ.—Ա. Կ'առաջարկեմ, որ Ֆրէզնօի, Լօս Անճէլըսի և Ուէսթ Փուլմէնի հո-
վիւնները իրենց տեղերուն հեռաւորութեանը պատ-
ճառով դուրս ձգուին և մնացեալ հինգ անդամնե-
րով կազմուի Կեդր. Վարչութեան Կրօն. Ժողովը:

Ն. ԽԱՇՄԱՆԵԱՆ.— Այս ցանկին մէջ անուն մը կայ, որ պէտք չէ մոնէ ընտրութեան մէջ. աթիկա Տ. Մատթէոս Մանիկեանն է: Այդ մարդը ո՛չ միայն խռովութիւններու պատճառ տուած է, այլ և մատ ունեցած է Նիւ Եորքի խնդիրներուն մէջ, և բա-
ցարձակապէս ըմբոստ դիրք մը, և անվայել ոճ մը գործածած է Պատուիրակ Սրբազանին ուղղած նա-
մակներուն մէջ: Ուստի ես կ'առաջարկեմ, որ ա-
նոր անունը ջնջուի ցանկէն:

Ուէսթ Հոպորընի և Ուստրի Երեսփոխաննե-
րուն կողմէն միեւնոյնը շեշտուեցաւ, ու յետոյ բա-
ցատրութիւն ուզուելով Նախագահ Սրբազանէն,
նորին Գերապատութիւնը հաստատեց իրողու-
թիւնը, և Մատթէոս Քհչ. Մանիկեանի կողմէ ան-
պատշաճ լեզուով դրուած մէկ նամակը Ժողովին
ներկայացուց: Ասոր վրայ Ժողովը միաձայնու-
թեամբ ջնջեց Մատթէոս Քհչ. Մանիկեանի անունը
ընտրելեաց ցանկէն, և Կրօն. Ժողովը կազմեց հե-
տեալ կերպով.

Տ. Մուշեղ Արքեպ. Սերոբեան:
Տ. Արսէն Ծ. Վրդ. Վեհունի:
Տ. Տրիփոն Վրդ. Պիծակեան:
Տ. Վարդան Ծ. Վրդ. Գառպարեան:
Տ. Մեսրոպ Քհչ. Սահակեան:

(9886/13038-88)
(7990-25)
(25-0567)

Սոյն ընտրութենէն վերջ ժողովը զբաղեցաւ Առաջնորդական Պիւսճէի Յանձնաժողովին տեղեկագրով, և երկար վիճաբանութենէ յետոյ, ընդունուեցան 1200 տոլար իբրեւ տարեթուակ Առաջնորդի, և մնացեալ մասերուն կարգադրութիւնը յանձնեց Կեդր. Վարչութեան տնօրինութեանը:

Վերստին ձեռք առնուեցաւ Պոստոնի ազգայիններու բողոքը, և Պրն. Վահան Բիրքեհան երկարօրէն խօսեցաւ իրենց բողոքի օրինական կէտերուն վրայ, ընդլայնումներով կրկնեց իրենց բողոքին օրինական կէտերը, փաստելու համար ժողովին ապօրինութիւնը (*): Եւ երբ իրենց դատին ինպատակ վկայութեան կոչեց Նիւ Եորքի, Թրոյի և Փրովիտէնսի Հոգաբարձութիւններուն բողոքները, այն ատեն Ատենապետը ընդմիջեց և ըսաւ.

«Ձեզի երբէք իրաւունք չեմ տար, որ Ձեր դատին ինպատակ վկայութեան կոչէք դէպքեր, որոնք Ձեր բողոքէն վերջը տեղի ունեցած են»:

Վ. ՔիթիՐֆՃԵԱՆ.— Մենք մեր բողոքը գրած ատեն գիտէինք, թէ անոնք ալ պիտի գրէին:

ՁԱՅՆ ՄԸ.— Ուրեմն գաղտնի դաւադրութիւն կար ձեր մէջ:

Ն. ԽՍԾՄԱՆԵԱՆ.— Բրովիտէնսէն բողոք չի կայ, եթէ թուղթ մը գրուած կայ, ես կը հաւա-

(*) Սոյն ամփոփ համարատուութեան նեղ էջերը չէին ներեր ամէն խօսուած բառ առ բառ արձանագրելու. մանաւանդ որ սոյն բողոքագիրը զատէն տպուած ու կը ցրուէր ժողովուրդին:

տամ. թէ Դւանն է գրած զայն, և Հոգաբարձութեան միւս անդամները տեղեկութիւն չ'ունին: ասոր ապացոյցն ալ սա է, որ հիմա հեռագիր մը ստացայ Բրովիտէնսի Հոգաբարձութեան մէկ անդամէն, որ ինձմէ կը խնդրէ Դիւանին կողմէ ղըրկուած նամակին պատճէնը միասին տանիլ:

Ա. ՏԵՐՈՅԵՆՅ.— Բրովիտէնսի Թեմը առարկութիւն ըրած չ'ունի Ներսիս. Ժողովի օրինաւորութեան դէմ. Անիկա միայն Պատուիրակ Սրբազանէն խնդրած է, որ Ժողովին նիստը շաբաթ մը յետաձգուի, անկէ առաջ կարգադրուած տեւելու համար Նիւ Եորքի Հոգաբարձութեան խնդիրը: Մենք, Բրովիտէնսի հրահրիսաններս, ժողովի գալէ առաջ Հոգաբարձութեան հետ ժողով գումարեցինք, կարճեաց փոխանակութիւններ ունեցանք ընտրելեաց մասին, և Հոգաբարձութիւնը ինքն էր որ 40 տոլարի չէք մը յանձնեց մեզի ընդհանուր ծախսուց մասնակցելու համար:

Վ. ՔիթիՐֆՃԵԱՆ.— (Իր խօսքը շարունակելով ակնարկութիւններ մ'ըրաւ Նախագահ Սրբազանին անձին դէմ, թէ պէտք եղած քննութիւնները չէ' կատարած, և Պոստոնի Հովիւին դէմ ամբաստանութիւն ըրաւ. Այս միջոցին Նախագահ Սրբազանը յայտնեց, թէ ինք քննութիւնները խըղճաւորէն լատամած է, և համոզումը կազմած է):

ՄՈՒՇԵՂ ԱՐՔԵՊ.— Ես չեմ պատասխաներ Պրն. Վահան Բիրքեհանի օրինական առարկութիւններուն, որովհետեւ արդէն Պոստոնի Հոգաբարձութեան և Թեմական Ժողովի առջև օրինա-

պէս հերքած եմ իր փաստերը, և ժողովները ճանչցած են երեսփոխանութեան օրինաւորութիւնը: Միայն կուզեմ երեք կէտերու մասին խօսիլ:

1. — Պրն. Քիւրքեան ինքզինքին կը հակասէ մէկ կողմէ ընդունելով այս ժողովին անդամակցութիւնը, և միւս կողմէ առարկելով անոր օրինաւորութեան դէմ:

2. — Պրն. Քիւրքեան չաբաչար կը գործածէ իրեն յանձնուած երեսփոխանի պաշտօնը, քանի որ թեմական ժողովը իրեն իրաւունք չ'տուաւ իր անձնական բողոքը ժողովիդ ներկայացնել, այլ միայն յանձնարարեց կարգ մը պայմաններու տակ ձեռնպահ մնալ առաջնորդի ընտրութեան պահուն:

3. — Պրն. Քիւրքեան չաբաչար կը գործածէ նաև այդ յիշատակադրին տակ անհատապէս ստորագրող իր ընկերներուն վստահութիւնը:

Եթէ երէկ գիշերուան նիստէն բանաւոր և հարկեցուցիչ պատճառով մը մեկնիլ ստիպուած չըլլայի, ես պիտի չ'թողուի, որ այդ յիշատակագիրը երեսփ. ժողովին առջև կարդացուէր, որովհետև այդ բողոքը ստորագրողներէն, և մեր Հոգաբարձութեան անդամներէն Պրն. Յովնանէս Սեւեան ինձմէն խնդրեց, որ այդ բողոքսիրը նոյն իսկ Հոգաբարձութեան առջև չ'հանեմ, ըսելով, թէ անիկա պարզ թելադրութիւն մըն է Իւթիւճեան Սրբազանի անձին ուղղուած: Յետոյ՝ Հոգաբարձութեան անդամոց մեծամասնութեան ոչ-պաշտօնական որոշումով, դիմեցի Պրն. Աւետիս Սեւեանի կարծիքին, որ միեւնոյն ձևով խօսեցաւ, և իր հղբօր կողմէն յայտ-

նուած փափարը երկրորդեց, աւելցնելով սա խօսքը զոր բառ առ բառ ժողովիդ կը ներկայացնեմ. «Եթէ Իւթիւճեան Սրբազան փողոցէն անցած պահուն անստորագիր այսպիսի թուղթ մը գտնէր ի՞նչ պիտի ընէր նէ. թող մեր թուղթն ալ այնպէս ընէ»:

Վ., Քիւրքեան. — Մի՛ խեղաթիւրէք, այսպիսիքն անիկա ըսել ուղեց, թէ այդ բողոքագիրը որով կողմէն ալ տրուած ըլլար, նկատողութեան արժանի էր:

ՄՈՒՇԵՂ ԱՐՔԵՊ. — Ինչ որ թելեֆոնով ինձի ըսուեցաւ Պրն. Ա. Սեւեանի կողմէն, նոյնը բառ առ բառ կրկնեցի: Այս ժողովին միայն կը մնայ այդ բաներուն արժէքը ճշդել ու հասկնալ:

Հ. Արսէն Ծ. Վ. Վեհունի ձեռք առաւ Վահան Քիւրքեանի կողմէն մատնանշուած Սահմանադրական յօդուածները, և այդ յօդուածն երուն վրայ հիմնուած՝ փաստացի կերպով մի առ մի հերքեց ժողովի օրինաւորութեան դէմ եղած առարկութիւնները, որոնք աւելի խեղաթիւրումի կը նմանին քան թէ օրինական հիմերու, և ըսաւ, թէ «Այդ յօդուածները կ'երևի միայն փաստաբաններու մութ կը մնան, իսկ մեզի պէս ոչ-օրէնսգէտներուն համար մութ կողմեր չունին բ'նաւ», (ծիծաղներ): Յետոյ անդրադառնալով ամբաստանութեանց խնդրոյն, ըսաւ, թէ «Նախագահ Սրբազանը իր քննութիւնները կատարած է խղճի մտօք, բայց անիկա ի՞նչ կրնար ընել երբ զրպարտիչ վատեր մութի մէջ կը գործեն, կը խուսափին հրաւէրներէ, և քաջութիւնը չեն ունենար իրենց ամբաստանութեանց ե-

տին կանգնելու։ Ամօթ է ելբ անճնական : կատուներ և խնդիրներ կը խառնենք հանրային գործերու մէջ։ Եթէ դուք Հովիւին ղէմ դիտողութիւն մ'ունէիք, պարտաւոր էիք ըստ Ամերիկահայ Սահմանադրութեան։ Ձեր բողոքը նախ ներկայացնել Պոստոնի Հոգաբարձութեան, կամ Թեմական ժողովին, ուրկէ պէտք է գալ կեդր. Վարչութեան։ Ուղղամիտ մարդիկ օրէնքով կը շարժին, և դուք պէտք է այսպէս ըրած ըլլայիք, առանց ժամապահաւ ընելու Երեսփ. ժողովը։

Ժողովի Ատենապետը Տր. Փառնակ Ադամեան կարգ մը օրինական կէտեր ալ մատնանշեց հերքելու համար Պրն. Վ. Քիւրքճեանի առարկութիւնները, ուրկէ վերջ վիճաբանութիւնները փակուած ըլլալով Լորէնսի երեսփոխան Ա. Յակոբճեանեան սա բանաձեւը ներկայացուց ժողովին։

Ճերեսփ. ժողովը լսեց Պոստոնի ինն ազգայիններու յիշատակագիրը, և այդ առթիւ Պրն. Վահան Քիւրքճեանի բացատրութիւնները, և թեր ուղէմ վիճաբանութիւններէ ու կարծեաց փոխանակութենէ յետոյ սոյն խնդիրներու մասին Լիազօր Պատուիրակին կարգադրութիւնները արդար և օրինաւոր ընդունեցաւ։ Սոյն բանաձեւը նոյնութեամբ ընդունուեցաւ ժողովէս միաձայնութեամբ, (բացի Վ. Քիւրքճեանէ անշուշտ)։

Կարգը եկած ըլլալով վիճաբանիլ առաջնորդական խնդրոյն և ընտրելիներու անձին չորջ, որոշուեցաւ պահ մը դռնփակ ընել նիստը, և խնդրուեցաւ ներկայ ժողովուրդէն, որ քանի մը վայր-

կեան բացակայի ժողովասրահէն, ժողովուրդը կատարեալ ակնածութեամբ և կտրգապահութեամբ կատարեց ժողովին բաղձանքը։

Ն. ԽԱՇՄԱՆՆԱՆ.— Լերդեօք պիտի կրնանք, եթէ հար' ըլլայ, միայն տեղապահի մը ընտրութեամբ գոհանալ։

ՆԱԽԱԳԱՀ ՍՐԲ.— Ո՛չ, ես չեմ կրնար տեղապահի ընտրութիւն կատարել տալ, քանի որ ինծի տրուած հրահանգը առաջնորդի ընտրութեան համար է։

ՄՈՒՇԵՂ ԱՐԳԵՊ.— Մենք օրէնքի մը առջև կը գտնուինք այս պահուս, և տրուած հրահանգի մը համեմատ պիտի շարժինք։ Տեղապահի ընտրութիւն չենք կրնար կատարել ո՛չ միայն անոր համար, որ ահապա կ'ըլլանք կաթողիկոսական հրամանին, այլ և Ամերիկահայ Սահմանադրութեան, ըստ որում Տեղապահի ընտրութիւնը կեդր. Վարչութեան կը պատկանի և ո՛չ Երեսփ. ժողովի։ Առաջնորդական ընտրութեան պահուն ալ պէտք չէ՛ աչքէ վրնպեղնել սա պարագան, թէ մենք մեր ընտրութիւնը պիտի կատարենք մեզի զրկուած եռանուն դանկին վրայէն միայն, որովհետեւ ո՛չ միայն չունինք ընտրելի մը, որուն հաւանութիւնը կանխաւ առնուած ըլլար, այլ և կեդր. Վարչութիւնը պաշտօնապէս ընտրելեաց եռապատիկ ցանկ ուղելով Ամենայն Հայոց Վեհ. Հայրապետէն, այդ դիտումովն իսկ յօժարութիւն յայտնած կ'ըլլայ եռանուն ցանկէն չ'ընդիլ։ Այս է Ամերիկահայ Սահմանադրութեան ոգին, որ որչափ ալ հակասէ Աղդ. Սահմանադրութեան սկզբունքներուն, ստիպուած

ենք յարգել, որչափ չէ՛ վերաքննուած Ամերիկահայ Սահմանադրութիւնը։ Այս բացատրութիւնները տալու մէջ նպատակ մը ունիմ։ Կր լսեմ, թէ կարգ մը թեմերէ հրահանգ տրուած է իրենց երեսփոխաններուն, քուէնին կեդրոնացնել իմ անձիս վրայ։ Շնորհակտութիւն յայտնելով ամէնուն, կուղամ յայտարարելու, թէ ես արդէն վերջնականապէս հրաժարական տուած եմ Ամերիկայի Առաջնորդական ընտրելիութենէ առաջին ընտրութիւնէն անմիջապէս վերջ։ Նոյնը կրկնած եմ Վեհ. Կաթողիկոսին, էջմիածին գտնուած պահուս, նոյնը գրաւորապէս հաղորդած եմ Պատուիրակ Սրբազանին, և հիմա նոյնը կը յայտարարեմ Ձեզ, խնդրելով որ ցանկի անուններուն վրայ կեդրոնացնէք Ձեր ուշադրութիւնը, և ըստ այնմ կատարենք մեր ընտրութիւնը։

Այս խնդրոյն առթիւ Պրն. Մաղաք Պէրպէրեան հետեւեալ բանաձեւը ներկայացուց ժողովին.

«1.— Նկատելով որ թեմերու մեծամասնութիւնը հրահանգ տուած է իր երեսփոխաններուն, օրինական ձեւակերպութիւնները լրացնելէ վերջ ընդունին միացնել Գեր. Տ. Մուշեղ Արքեպ. Սերբեանի վրայ։

«2.— Նկատելով որ Կեդր. Վարչութիւնը ընտրելեաց եռապատիկ ցանկ խնդրած է Վեհ. Հայրապետէն, անոր վրայէն կատարելու համար առաջնորդի ընտրութիւնը։

«3.— Նկատելով որ Գեր. Տ. Մուշեղ Արքեպ. անպայմանօրէն ու վերջնապէս հրաժարած է ու կը հրաժարի առաջնորդական ընտրելիութենէ։

«Ժողովս կը համաձայնի առաջնորդական ընտ-

րութիւն կատարել եռապատիկ ցանկին վրայ, հնազանդած ըլլալու համար Հայրապետական կարգադրութեան»։

Սոյն բանաձեւը ընդունուեցաւ միաձայնու. թեամբ, ուր միայն Պոստոնի աշխարհական երեսփոխանները ձեռնպահ մնացին, թեմական ժողովէն տրոնած հրահանգին համաձայն։

Տեղեկութիւններ հաղորդուեցան ընտրելիներու անձին ու արժանեաց մասին, ու թեր ու դէմ վիճաբանութիւններէ, կարծեաց փոխանակութենէ յետոյ ժամը 3ին դադար տրուեցաւ նիստին, մէկ ժամ յետոյ վերսկսելու պայմանով։

— (Այս միջոցին երեսփոխանները բոլորուեցան ճաշասեղանին շուրջ, զոր ի պատիւ երեսփոխաններուն պատրաստած էր Ուսարի Պատ. Հոգաբարձութիւնը)։ —

Նիստը վերաբացուեցաւ ժամը 4ին։

Կ. ՉԱՆԴԱՆԱՆ.— Այս ժողովին մէջ քիչ առաջ բացատրութիւններ տրուեցան Ամերիկահայ Սահմանադրութեան առաջին յօդուածին վրայ, ի մասին եպիսկոպոս առաջնորդի։ Ես կ'առաջարկեմ որ ընտրելիք առաջնորդը ով որ ալ ըլլայ, պէտք է ժամանակ մը պաշտօնաւարէ, և եթէ երբէք գրեւատելի ծառայութիւններ մատուց գաղութիս, անկէ վերջ միայն կազմուելիք երեսփ. ժողովը եպիսկոպոսական վկայաւոր տայ իր առաջնորդին։

Առաջարկը միաձայնու. թեամբ, ընդունուեցաւ, և ձեռնարկուեցաւ առաջնորդական ընտրութեան, հետեւեալ եռանուն ցանկին վրայ.

Տ. Արսէն Մ. Վրդ. Վեհուհի

Տ. Վարդան Մ. Վրդ. Գասպարեան

Տ. Գէորգ Վրդ. Թուրեան

Անմիջապէս յանձնախումբ մը ընտրուեցաւ բը-
ւէներուն հսկելու համար, հետեւեալ կերպով.

Տ. Տրիփոն Վրդ. Պիծակեան

Վահան Բիւրքեան

Նիկողոս Խաչմանեան

Գուէարկութեան արդիւնքը եղաւ հետեւեալը.

Տ. Արսէն Մ. Վրդ. Վեհուհի 16 քուէ

Տ. Վարդան Մ. Վրդ. Գասպարեան 5 »

Զեռնպահ 2 »

Ճերմակ 1 »

Հետեւաբար Ամերիկահայ վիճակի ընտրեալ ա-
ռաջնորդ հռչակուեցաւ Տ. Արսէն Մ. Վրդ. Վեհու-
հի, որ իրեն եղած շնորհաւորութենէն յետոյ, ոտքի
ելաւ, և շնորհակալութիւն յայտնելով իրեն հան-
դէպ ցոյց տրուած վստահութեան համար, ըսաւ.
« Սոյն վիճակին կրօնական գործերը վարելու կա-
րող արժանաւորագոյն անձը ունէինք յանձին Տ.
Մուշեղ Արքեպիսկոպոսի, բայց քանի որ ան վերջ-
նապէս կը հրաժարի առաջնորդական թեկնածութե-
նէ, կ'ընդունիմ Զիր կողմէն ինծի տրուած խաչը,
այն վստահութեամբ թէ ինծի հետ պիտի ունենամ
Գեր. Տ. Մուշեղ Արքեպիսկոպոսի դնահատելի օ-
ժանդակութիւնը, ինչպէս նաև Պատ. Երեսփ. Ժո-
ղովից, Կեդր. Վարչութեան, Հոգաբարձութեանց,
և Ժողովուրդին օժանդակութիւնը, օգտակարապէս
կարենալ ծառայելու համար Ամերիկահայ Գաղթա-
կանութեան»:

Գեր. Իւթիւճեան Սրբազան իր գոհունակու-
թիւնը յայտնեց Երեսփ. Ժողովին, որ կրցաւ խա-
ղաղ կերպով կատարել Առաջնորդի ընտրութիւնը,
և ժաղթանքներ ըրաւ նորընտիր Առաջնորդին, Ե-
րեսփոխանութեան, Ամերիկայի բոլոր Հոգաբար-
ձութեանց և Ժողովուրդին համար:

Տ. Մուշեղ Արքեպիսկոպոս առաջարկեց, որ
անմիջապէս պատրաստուի ընտրութեան տեղեկա-
դիրը, միեւնոյն ժամանակ գոհունակութիւն յայտ-
նուի Վեհ. Կաթողիկոսին իր Լիազօր Պատուիրակին
Ամերիկայի մէջ ունեցած ուղղումիտ, պրդար և օ-
րինաւոր գործունէութեանը համար, և ստորագրուի
բոլոր երեսփոխաններէն: Տեղեկագիրը անմիջապէս
պատրաստուեցաւ, և առանց բացառութեան բոլոր
երեսփոխանները ստարագրեցին:

Գալով Սահմանադրութեան վերաքննութեան
խնդրոյն, թէպէտ Վերաքննութեան Յանձնաժողո-
վը՝ բաղկացած՝ Տ. Մուշեղ Արքեպիսկոպոս Սերոբ-
եանէ, Տր. Փառնակ Աղաւեանէ, և Մաղաք Պէր-
պէրեանէ, իր գործը աւարտած էր, բայց երկու
փորձերու միջոցին տեսնուեցաւ որ անոր վիճաբա-
նութիւնը երկար օրերու կը կարօտի, Ժողովը ու-
րոշեց արգէն գոյութիւն ունեցող Վերաքննութեան
Յանձնաժողովին վրայ աւելցնել երկու նոր ան-
դամներ ևս, որք են Տիարք Վահան Բիւրքեան և
Միհրան Սըվազլի, յանձնարարելով մօտաւոր նիս-
տի մը մէջ անգամ մըն ալ աչքէ անցնել զայն, ու
յետոյ տպագրութեան տալով, ղրկել երեսփոխա-
ններուն և կարեւոր պատուած անձնաւորութեանց,
և անոնց ղիտողութիւնները հաւաքելով ներկայա-

ցընել յառաջիկայ Երեսփ. Ժողովին:

ՄՈՒՇԵՂ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ.— Ես կ'առաջարկեմ որ Առաջնորդական ընտրութիւնը Հայրապետական Կոնգակով վաւերացուելու թուականէն ըստ ըստ Սոյն Երեսփ. Ժողովը լուծուած հոշակութիւն, առանց սպասելու Սամառապոլսեան վերաքննութեան վերջաւորութեանը:

Սոյն առաջարկը միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ:

Հուսկ յետոյ վիճարանութիւնները սկսան դէպի Ամերիկա Հայ Գաղթականութեան հոսանքը կասեցնելու խնդրոյն շուրջ, իբրեւ մէկը օրուան ազգային ամէնակարեւոր խնդիրներուն:

ՏՐ. ԱԴԱՄԵԱՆ.— Ես կը խորհիմ, թէ գաղթութեան պատճառներէն մէկը տնտեսականն է, և Հ. Բ. Ը. Միութիւնը ձեռք առած է անոր դարմանը: Արդէն Եգիպտոս և Բարիզ ձեռնարկներ եղած են հանգանակութիւններով օգնութեան հասնելու խեղճերուն Միութեան նախաձեռնութեամբ: Ես պիտի առաջարկէի, խնդրել Ս. Հայրապետէն, որ կոնգակով մը կեդր. Վարչութեան միջոցաւ կոչ մը ուղղէր Ամերիկահայութեան, հանգանակութեան համար, ու կեդր. Վարչութիւնը միացած հարուստներուն և Հ. Բ. Ը. Միութեան Մասնաձեւերուն, ջանար արդիւնաւորել այդ հանգանակութիւնը:

Գ. ՍՐԱՊԵԱՆ.— Գաղթի պատճառը տնտեսական չէ՝ միայն. եթէ այդքան դիւրին է երկրին մէջ մնալ, բաւական չէ՝ հեռուէն խրատել. մեզմէ կա՞յ մէկը, որ յօժարէր ինքզինքը նետել նեղութեան ու տառապանքի այդ աշխարհին մէջ:

ԱՐՍԷՆ ՎՐԴ.— Արտագաղթի պատճառներէն մէկը զինուորագրութեան խնդիրն է: Եթէ կարելի է դիմենք Պատրիարքարան, և խնդրենք որ Կայսերական ներում մը ձեռք բերէ այդ փախստական երիտասարդներուն համար, թերեւ այս միջոցը օգնէ շատ մը երիտասարդներու վերագարձին:

ԶԱՅՆԵՐ.— Եւ սակայն ո՞վ պիտի երաշխաւորէ այդ ներումին գործադրութիւնը: Տեսնե՞ք, թէ ինչպէս վարուեցան ներումի արժանացած փախստական Զէյթունցիներու հետ:

ՄՈՒՇԵՂ ԱՐՔԵՊ.— Ես կը խորհիմ, թէ առաջարկուած միջոցները շատ անշնչան, շատ երկրորդական կը մնան պէտքին ու պարագային առջև: Արտագաղթը չ'զգարիր ո՛չ Հ. Բ. Ը. Միութեան ձեռք առած միջոցներով, ո՛չ Պատրիարքական Կոնգակներով և ո՛չ ալ խրատատու քարոզիչներու ձեռքով: Արտագաղթին պատճառը քաղաքական է պարզապէս, և նոյն իսկ տնտեսականը անկէ կախում ունի: Դարման մը միայն կայ, և ան ալ Հայկական բարենորոգում ըսուածն է: Առանց ատոր խեր չկայ: Եւ որչափ ատեն Եւրոպական շահամոլ անտարբերութիւնը գերեզմանի քարի պէս ճնշէ մեր դիմանքներուն և մեր հոգիներուն վրայ, այս ժողովուրդը պիտի գաղթէ. և ձեռք պիտի առնու ազգային անձնատպանութեան ճամբան: Եւ վերջապէս, օր մը, ալ յուսահատած իր սպասուհիներէն, և դիւանագիտական անբարոյութենէն, պիտի մղուի վճռական քայլերու, երբ տեսնէ, թէ ազգովին կարենալ ապրելու եամար ալ ուրիշ ճար չկայ: Երբ այս է իրողութիւնը, մէկ միջոց միայն ունինք

20

3545

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0030567

3445